

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 10

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V1

MODELVRAESTEL

PUNTE: 75

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 12 bladsye.

111 1 F

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord AL die vrae.
2. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings: AFDELING A, AFDELING B en AFDELING C.

AFDELING A: Leesbegrip (VRAAG 1)
AFDELING B: Opsomming (VRAAG 2)
AFDELING C: Taal (VRAAG 3)
3. Lees die instruksies by AL die vrae.
4. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
5. Begin elke nuwe teks se antwoorde op 'n NUWE bladsy.
6. Laat 'n reël oop na elke antwoord.
7. Skryf netjies en leesbaar.
8. Beplan jou tyd.

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1: TYDSKRIFARTIKEL, ADVERTENSIE EN STROKIESPRENT**

? Lees die onderstaande tydskrifartikel aandagtig deur en beantwoord die vrae.

DANS VERTEL 'N STORIE

- 1 Of dit by die matriekafskeid, teater of om ? vuur in die Kalahari gebeur, mense van regoor die wêreld dans! Wanneer ons dansbewegings maak, druk ons ons emosies, gevoelens en idees wat ? storie vertel, uit. Om dit te kan doen, gebruik jy ritmiese liggaamsbewegings op die maat van musiek of ritmiese klanke. Elke kultuur het sy eie danse en mense dans om verskillende redes.
- 2 In prehistoriese tye het die oermens gedans, omdat mense nog nie kon lees en skryf nie. Die oermense het op hierdie manier hulle tradisies aan die kinders oorgedra. Ontspanningsdanse wat vir die pret gedoen word, is volksdanse en formele danse soos wals. Volksdanse het na die Tweede Wêreldoorlog nuwe lewe gekry. Daar is klubs, kursusse en internasionale samekomste gereël, handboeke geskryf en musiek verkoop. By sekere jongmense se danspartytjies soos sokkies en disko's, help dans die jeug om van hulle opgehoopte energie ontslae te raak. Maar daar is jongmense uit verskillende kulture wat dansplekke sien as probleemareas om van weg te bly.
- 3 Rituele danse speel ? groot rol in baie godsdienste. Mense gebruik dié danse om gode te vra vir reën, om siek mense gesond te maak of om te vra vir vrugbaarheid van ? stuk land, diere of mense. In Borneo laat hulle nie die koms van die reënseisoen aan die natuur oor nie. Hulle dans deurnag om die geeste in hulle oerwoudwêreld wakker te maak. In die Zoeloe-kultuur wys die rietdans op die skoonheid en reinheid van die ongetroude vroue. ? Klassieke dans in die Indiese kultuur in Suid-Afrika word *bharatha natyam* genoem. Die posisie van die danser se regterhand word die *bhramara hasta* (hommelby) genoem. Dié by bring volgens hulle geluk. Sy lig ook haar been en kyk op na die hemel en elke beweging het ? godsdienstige betekenis.
- 4 Die Afrika-musiekblyspel, *Umoja*, se saadjie is in die tagtigerjare gesaai deur Twala en Nyandeni. Na 35 jaar as internasionale dansers wou hulle hulle ervaring en kennis (én geld) terugploeg in die Suid-Afrikaanse jeug. Deur ? mengsel van musikale style, almal uniek Afrika, vertel *Umoja* die oorsese mense van hoe ons lewe. *Umoja* vertel van die lewe op ons platteland en in die stad, van tradisionele danse tot Sophiatown-sjiek. 'Ons musiek help ons om mense te bly, want in Afrika is ritme die lewe self.' Eintlik is dans soos ? huwelik tussen beweging en musiek.

[Verwerk uit : *Huisgenoot*, 9 Junie 2006 en *Rapport* 19 Junie]

e

- 1.1 Uit watter DEEL VAN 'N SIN lei ons af dat alle volke belangstel in dans? (1)
- 1.2 Noem EEN ding wat ? danser aan ? kyker oor homself/haarself kommunikeer. (1)
- 1.3 Wat is ? goeie definisie van dans? (1)
- 1.4 Watter betekenis het dans vir die prehistoriese mens gehad? (1)
- 1.5 Is die volgende stellings WAAR of ONWAAR?
Haal elke keer EEN SIN aan om te bewys waarom jy so sê.
- 1.5.1 Op ? stadium het mense nie aandag aan volksdanse gegee nie. (2)
- 1.5.2 Alle jongmense dans hulle energie by sokkies en disko's uit. (2)
- 1.6. Wat is die hoofgedagte van paragraaf 3? Haal EEN SIN aan. (1)
- 1.7 Wie bring, volgens die mense van Borneo, die reën? Gee EEN WOORD. (1)
- 1.8 Waarom is die woorde *bharatha natyam* en *bhramara hasta* (paragraaf 3) en *Umoja* (paragraaf 4) in skuinsdruk? (1)
- 1.9 Wanneer het Twala en Nyandeni aan ? Afrika-musiekblyspel gedink? (1)
- 1.10 Waaruit lei ons af dat Twala en Nyandeni baie patrioties is? Gee TWEE feite. (2)
- 1.11 Uit watter EEN WOORD lei ons af dat meer as een musiekstyl in *Umoja* gebruik word? (1)
- 1.12 Waar het die dansers van *Umoja* tot nou toe opgetree? (1)
- 1.13 Hoe weet ons dat musiek en dans sinoniem is met die mense van Afrika? (1)

? Lees die onderstaande advertensie aandagtig deur en beantwoord die vrae.

kom
suig...slurp...
drink...
alles
 wat die stad
Potchefstroom
 jou bied met
aardklop
potchefstroom
woortstroom

.....is op sy kop en feesgereed vir Aardklop.

Die Stadsraad van Potchefstroom, as GASHEERBORG van Aardklop, verskuif berge (daarom is dit so plat hier) om die fees se sukses te verseker. Benewens die beskikbaarstelling van die feesterrein, word daar baie ander dienste ook gelewer.

PARKE versorg die feesterrein en die sypaadjies.
 OMGEWINGSDIENSTE verwyder daaglik die vullis.
 INFRASTRUKTUUR voorsien die elektrisiteit en water.
 PUBLIEKE VEILIGHEID verseker die feesgangers se veiligheid.

Potchefstroom...
 waar daar altyd iets lekkers is om te doen

[Uit : Beeld]

- 1.15 Met watter EEN WOORD nooi Potchefstroom die leser uit? (1)
- 1.16 Vir watter fees moet Potchefstroom reg wees? (1)
- 1.17 Waarom is die een naam van Potchefstroom onderstebo gedruk? (1)
- 1.18 Waarom sluit die glas met die twee strooitjies en die woorde, 'suig... slurp... drink...' ,so goed by mekaar aan? (1)
- 1.19 Hoe weet ons dat die mense van Potchefstroom baie moeite gedoen het om 'n goeie fees aan te bied? Gee TWEE OPEENVOLGENDE WOORDE. (1)
- 1.20 Lees die laaste twee paragrawe goed deur. Waarom is sekere woorde in die twee paragrawe in hoofletters gedruk? (1)
- 1.21 Voltooi: As die fees verby is, sal Potchefstroom nog steeds vir jou (TWEE OPEENVOLGENDE WOORDE) ... kan aanbied. (1)

§ Lees die onderstaande strokiesprent aandagtig deur en beantwoord die vrae.

[Uit : Beeld, 28.03.02 en 03/04.04.02]

- 1.22 Wat beplan dr. Duncan, die ortodontis, om met Pierce te doen? (1)
- 1.23 Met watter gevoel vra Pierce vir dr. Duncan of hy nie soos 'n *freak* gaan lyk nie? Kies die korrekte antwoord.
- A Ongelukkige
B Onsekere
C Trotse
D Blye (1)
- 1.24 Haal EEN WOORD aan wat sê dat Pierce baie van sy draadjies hou. (1)
- 1.25 Waarmee vergelyk Pierce tandheelkunde? (1)
- 1.26 Jeremy sê dat Pierce se kop op 'n winderige dag soos windklokke klink. Wat kan jy uit hierdie woorde van Jeremy aflei? Kies die korrekte antwoord.
- A Jeremy wil soos Pierce lyk.
B Jeremy hou van windklokke.
C Jeremy is net sarkasties.
D Jeremy is 'n goeie vriend. (1)
- 1.27 Met watter uitdrukking sê Pierce dat hy baie bly is? (Laaste prentjie.) (1)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2: 'N DROOM BEWAARHEID**

- ? Haal SEWE hoofgedagtes uit die artikel, 'n *Droom bewaarheid*.
- ? Skryf elke hoofgedagte in 'n goeie volsin neer.
- ? Jy mag NIE MEER AS EEN SIN oor dieselfde hoofgedagte skryf nie.
- ? Skryf jou sinne onder mekaar en puntsgewys van nommer 1 tot 7 neer.
- ? Laat 'n reël tussen die sinne oop.
- ? Jou opsomming mag nie langer as 80 woorde wees nie.
- ? Dui die getal woorde aan die einde van die opsomming aan.
- ? Jy sal gepeenaliseer word as jy baie meer as 80 woorde skryf of as jy nie die getal woorde aandui nie.

'N DROOM BEWAARHEID

'Ek het gehuil toe hulle sê Dumisane het kanker,' onthou Agnes Ntombela. Op twee jaar is albei sy oë verwyder. Hy het saam met sy pa voor die radio of TV gesit om alles van sokker te leer. Toe niemand 'n blinde sokkerspeler wou hê nie, het Dumisane sy eie sokkerspan, die Silver Spears, gestig.

Die TV-program. Zola 7, bewaarheid mense se drome. Dis waarom Kaizer Chiefs se afrigter gehelp het om Silver Spears reg af te rig. Dumisane wil hê sy sokkerspanne moet soos Chiefs wees. Daarom straf hy hulle as hulle nie luister nie. Hulle moet die spantruie was of ekstra rondtes draf.

Dumisane skop self 'n bal akkuraat raak. Hy 'sien' die bal in sy kop. As dit so reën dat die spelers nie die bal kan sien nie, hou Dumisane aan speel, want hy kan mos 'sien'!

Met naweekwedstryde neem Agnes haar gasstofie en pot saam. As dit goed gaan, eet hulle pap met boerewors of Kentucky. Anders eet hulle pap en melk.

Hulle maatskaplike werker het baie gehelp. Sy het vir Agnes geleer as iemand sy oë verloor, is dit nie die einde van die lewe nie. En niemand is beter as die ander nie!

[Verwerk uit : *Beeld*, 20.02.04]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL

VRAAG 3: ADVERTENSIE EN STROKIESPRENT

§ Bestudeer die onderstaande advertensie aandagtig.

GRATIS!

Kom eet 'n Wimpy-kaasburger met skyfies en kry 'n Snowfreeze met sjokoladesous absoluut verniet!

 Bring hierdie koepon na Wimpy in Menlyn Park Winkelsentrum, bestel 'n Wimpy-kaasburger met skyfies en kry 'n gratis Snowfreeze met sjokoladesous. Aanbod geldig tot 28 Februarie 1995.

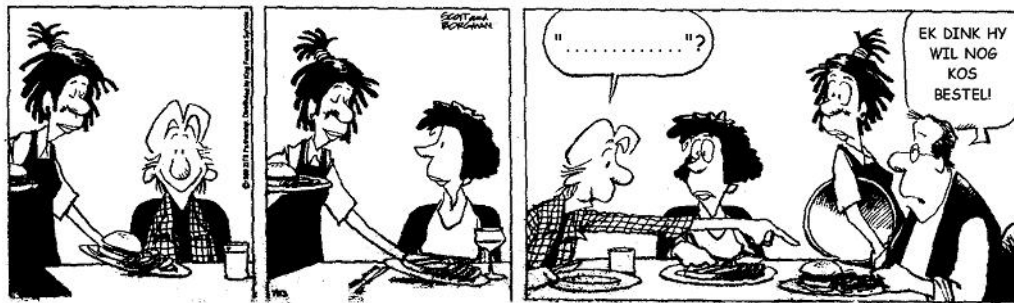
6 Menlyn Park News • February 1995

(Uit : Menlyn Park News, Februarie 1995)

- Voltooi die volgende paragrawe met die hulp van die leidrade in die regterkantste kolom.
- Skryf slegs die vraagnommer en die antwoord neer.

Die groot vraag bly: Is hamburgers gesonde kos of nie? Morgan Spurlock was (3.1 geïnteresseerd/geïnteresseerd) in ? TV-program waarin hierdie vraag bespreek is. Twee meisies wat (3.2 het ? kitskosreus hof toe geneem), het gesê dat die kitskos hulle oorgewig (3.3 oorsaak) het.	3.1 Kies die korrekte spelling. (1)
Tydens die hofsaak het die maatskappy gesê dat (3.4 'Ons kos is goed én voedsaam.'). Morgan wou dit nie (3.5 glo/geloof) nie.	3.2 Gee die korrekte woordorde. (1)
(3.6 Morgan het ? dokumentêre fliek gemaak.). Hy het (3.7 by kitskosplekke vir ? maand heerlik.) geëet! Hy het na ? maand elf kilogram (3.8 swaar) geweeg as voor sy kitskosdieet. (3.9 Dr.) Daryl Isaacs het sy gesondheid gemonitor. Morgan se lewer was (3.10 normaal).	3.3 Gee die korrekte vorm. (1)
Morgan se beste (3.11 vriend) wou niks (3.12 aan/vir/met) hom te doen hê nie. Sy het gesê hy (3.13 reuk/ruik/reik) snaaks. Dit het hom twee maande geneem om (3.14 herstel) van sy hamburgerfees. Sy fliek <i>Supersize Me</i> het ? groot (3.15 reageer) onder tieners veroorsaak.	3.4 Skryf in die indirekte rede. (2)
Morgan is (3.16 teen + dit) dat ? kitskosplek gratis (3.17 speelding) of gratis lekkernye gee wanneer (3.18 jy bestel ? kaasburger en skyfies.)	3.5 Kies die korrekte woord. (1)
(3.19 Die koepon herhaal die woorde in die Wimpy-advertensie.). Die woorde word herhaal, want (3.20 jy moet die aanbod kan onthou.). Nie alleen kry jy (3.21 ? gratis roomys), maar ook sjokoladesous.	3.6 Skryf in die lydende vorm. (1)
	3.7 Gee die korrekte woordorde. (1)
	3.8 Gee die korrekte vorm. (1)
	3.9 Skryf die afkorting uit. (1)
	3.10 Skryf in die ontkennende vorm. (1)
	3.11 Gee die vroulike vorm. (1)
	3.12 Kies die korrekte woord. (1)
	3.13 Kies die korrekte woord. (1)
	3.14 Skryf in die infinitief. (1)
	3.15 Gee die korrekte vorm. (1)
	3.16 Gee EEN woord. (1)
	3.17 Gee die meervoud. (1)
	3.18 Gee die korrekte woordorde. (1)
	3.19 Gee die lydende vorm. (1)
	3.20 Gee die korrekte woordorde. (1)
	3.21 Skryf in die ontkennende vorm. (1)

- Bestudeer die onderstaande strokiesprent.

(Uit : Beeld, 23.09.99)

- Voltooi die volgende paragrawe soos aangedui.
- Skryf slegs die vraagnommer en antwoord.

Jeremy se pa het sy vrou en seun uitgeneem vir ? ligte ete. By die huis is die yskas altyd leeg. Ons kinders eet te veel, daarom (3.22 ons kinders is oorgewig.), maar Jeremy is baie (3.23 maer/maar) al eet hy soveel kos.	3.22 Gee die korrekte woordorde. (1)
	3.23 Kies die korrekte woord. (1)
(3.24 Goed) brood en vleis vir ? hamburger met ? slaai/blaar, tomatie en uie is aanvaarbaar. Jy behoort (3.25 eet die hamburger alleen) sonder skyfies. Die (3.26 mees belangrike) is dat 'n mens jou nie ooreet aan hamburgers nie.	3.24 Gee die korrekte vorm. (1)
	3.25 Skryf in die infinitief. (1)
	3.26 Gee die korrekte vorm. (1)
Nadat (3.27 die kelnerin het ? hamburger en skyfies voor Jeremy neergesit), het Jeremy sy kos baie vinnig opgeëet. Nog voordat sy pa sy eie kos kan eet, vra Jeremy: '(3.28 Pa gaan die hamburger eet.)?'	3.27 Gee die korrekte woordorde. (1)
	3.28 Skryf die sin in vraagvorm. (1)
(3.29 Jeremy se pa sê vir die kelnerin dat sy kind nog honger is.). Jeremy het die (3.30 EEN woord) nodig om nog kos te bestel.	3.29 Skryf in die direkte rede. (2)
	3.30 Lees die onderstaande gedeelte uit die woordeboek en gee EEN woord. (1)
spy-se-nier s.nw. (s) Persoon wat ondemeem om voedsel, verversings, drank, ens. te verskaf op 'n daaglikse of ander basis vir ? organisasie of by ? bruilof, openbare of private dinee, ens.: <i>Die universiteit, korporasie het al weer ? ander spysenier.</i>	
Spys' kaart s.nw. Lys van verkrygbare disse (met die pryse daarby) in ? restaurant; aanduiding van die voedsel wat by ? maaltyd op die tafel sal kom; menu	
(3.31 Jeremy's parents as well as the waitress) is verbaas oor sy eetlus, maar hy is darem nog ? (3.32 groei) seun.	3.31 Gee die korrekte Afrikaanse vertaling. (1)
	3.32 Gee die korrekte vorm. (1)

Hopelik gaan Jeremy se ouers hom oor die 3.33 (kneukels/naels/vingers) tik oor sy slegte maniere!	3.33 Kies die korrekte woord. (1)
--	-----------------------------------

TOTAAL AFDELING C: 35
GROOTTOTAAL: 75